

Sint Agatha Heeze.

De Koningsplaat met den
trekkenden Os.

De Assesor Jan van den Berg en de Raadsleden Willem van den Hurk, Nol Scheepers, Bertje van Lit en Jan Snoeijen verlaten met "ene goeien avond dan" het huis van den Burgemeester. Voor het huis staan ze even in beraad, doch spoedig zijn ze het er roerend over eens dat een dag met zulke gewichtige besluiten met een rustig geweten kan worden besloten met een potje gerstemat. En dus slaan ze gezamenlijk den weg in naar hun stamcafé "De Drie Hoorntjes" waar Ant de Weduwe van Dirk Bakermans, landbouwster, tapster, logementhoudster en winkelierster aan hun verlangen zal voldoen.

De Burgemeester luistert naar het wegstervend geluid van het klompengeklap der raadsleden en ontsteekt in gedachten het tuitlampje. Het walmende dansende lichtje verheldert schaars het vertrek en als de magistraat uit den tabakspot zijn Goudsche pijp stopt komen/automatisek in bonte mengeling de op dezen dag behandelde zaken weer voor zijn-geest, den geest.

Deze morgen waren dan eerst bij hem de timmerlui Frans van den Berg, Willem Toemen en Jan Verweijen met het advies de klokken uit den toren op den Ouden Kerkhof te halen daar zij vreezen dat de Toren anders zal instorten. Toen die vervelende kwestie met die bedelende vrouw; het beste remedie zal zijn: overbrengen naar Ommerschans. Maar het laatste besluit was toch maar het voornaamste. En de Burgemeester overdenkt nog eens de voornaamste punten: de bouwvallige school aan den Ouden Kerkhof afbreken en meester Voncken een bescheiden pensioentje geven het schoolgebouw aan de Kapel vrijmaken en in de Eimerickstraat een nieuwe school bouwen voor 150 á 200 leerlingen. Meester Cornelis van Heuven zou dan aan deze school geplaatst kunnen worden - diens salaris van F 150,- zou dan een beetje omhoog gebracht kunnen worden. Als ze nu daar boven de rivieren naar een-see willen meewerken. Wat zich hier in den loop der tijden voltrekt is toch een merkwaardig verschijnsel: een geheel dorp wordt verlegd; 't is trouwens reeds grootendeels een feit. Hij zal maar beginnen met de zaak aan de Haag voor te leggen en aan den kop van het groote vel papier schrijft hij "Aan den Koning en daaronder in sierlijke krullen: "Sire".

Er wordt geklopt. Een klein vrouwtje met een pellerine schuift haar klompen naast de deur en staat voor hem. Burgemeester Deelen kent zijn menschen al zijn het er dan ook meer dan 1700 zeventien honderd. Zonder dat hij luistert naar het verzoek van de vrouw weet hij: hier moet hij helpen. En na eenige oogenblikken reeds staat de bezoeker opgelucht buiten. Dat gaat over haar zoon Goort, over Goort van Exel. Hij ziet den flinken jongen boer weer voor zich zooals hij hem verleden

week

hem

ging

Sint Agatha Heeze.
week nog zag met zij ossenkar beladen met putplaggen: de ossenkar schokkend in het vlaggenspoor over het St Jobs-pad en daarnaast den flinken breedgeschouderden Goort lustig een liedje fluitend. Deze jonge snaak is hem trouwens altijd sympathiek geweest - hij is voor zijn arme moeder een groote steun. O, ja, daar is ook nog dat geval met Kaatje de dochter van boer Nelis van Neele uit de Meel- hij kan er den boer minder goed om uitstaan; maar daar kan hij niets aan doen - dat zijn zijn zaken niet. Maar aan het verzoek van de vrouw voldoet hij graag. Hij zal dat andere stuk maar laten liggen en dit eerst afwerken.

Als de Burgemeester klaar is leest hij het geschrevene nog eens over:

.... dat verzoekster oud en versleten geen bezittingen heeft, en buiten staat is iets te verdienen en alleen benevens den zoon waar zij vrijstelling voor verzoekt eene dochter heeft, dewelke ook niet in staat is om van het kleine daggeldje als boerearbeidster haar zelve en voorschreven hare moeder te kunnen maintainereen, waarom het ons voorkomt dat gemelde haren zoon zeer noodzakelijk is tot haar onderhoud en het dus goed zoude zijn wanneer Zijne Majesteit aan hem vrijstelling van de schuttersci van de Nationale Militie toestond. "

2
De Burgemeester slaapt reeds en Goort van Exel is nog steeds in gesprek met zijn kameraden in den boekweitschop van boer van de Paal voorbij den Kruis-eijk. Hij heeft hen naar hier geroepen om eens rustig met hen te kunnen praten. En in het duister luisteren de jonge boeren naar hem. Niets verzwijgt hij en onomwonden vertelt hij van zijn liefde voor Kaatje de dochter van Nelis van Neele uit de Meel en omgekeerd. Zijn stem wordt zacht en zijn vrienden leven met hem mee als hij spreekt over den boer die zonder omhaal heeft te verstaan gegeven dat er niets van komen kan - dat deze vrijage door hem niet wordt geduld daar Goort niets kan inbrengen. Allen vinden het beroerd voor hun trouwen makker maar wat kunnen zij voor hem doen? Niets, totaal niets. Maar dan komt Goort met zijn plan, zijn plan dat hem maar niet loslaat en waarmee hij reeds maanden rondloopt. De hoofden der boerenjongens nijgen dichter bijeen en dan fluistert Goort dat hij het voornemen heeft gemaakt om op een stille wijze den boer te dwingen. Het is bijna Kermis; dan zal hij trachten bij de Sint Agatha-guld den vogel af te schieten. Hij is dan Koning en mag zich een Koningin kiezen. De ongeschreven wet der gulde staat dan achter hem en Nelis van Neele zal moeten toezien en misseken wel toegeven.

De harten der jongens beginnen te popelen, zij slaan op hun dikke pilbroeken van pret. Dat is een schitterend plan. Goort kan op hen rekenen. Alleen Karel Schavers meent een moeilijkheid te zien. " Je bent nog zoo jong " zegt hij. Maar Goort weet te antwoorden: " En die Koningsplaat dan van 1749 die aan den Koningsmantel prijkt. Sta t daar niet op " een Koning nog geen vertin jaar out sinde" "? Als een ander dat kan dan kan Goort het ook.

A Alien

Allen zijn vol vuur hun vriend te helpen en na een grondig bespreking gaan alle- zij in het donker naar huis.

3. 't Is de tweede Zondag na St. Dionisius en dus Kermis. De tamboers hebben de Jonge Dekens naar het Gildehuis gebracht en na de H. Mis is het een gezellige drukte op het schuttersterrein. Daar is het hoogtepunt van den Kermis aangebroken: de vogels zullen worden neergeschoten. De Dekens, de Kapitein, de oude Koningen, de Vendrighs allen zijn present en vol spanning. En onder de dorpe-lingen ziet men de meest vooraanstaande personen. ~~De~~ Pastoor Johan Gast, Baron Jan Diedrik van Tuijll van Serooskerken, de notaris Hendrikus Markwantium Freher, de Rijksontvanger Pieter Verschaaff, de ontvanger tevens heelmester Ernou, van Moorsel secretaris van Heeze, Someren en Leende tevens schrijver bij den Notaris. De veldwachter Gijsbert Branten houdt een oogje in het zeil; in de herberg van Antje en van Joost van Oers kan het er op zulke dagen wel eens minder zacht naar toe gaan. En niet te vergeten de school-jeugd. Zeven stuivers is een heel bedrag voor het Boejebrood-loopen het is de zaak de eerste te zijn. Het is een bonte mengeling en bij Goort en zijn jongens stijgt de spanning. Daar geeft de tamboer het teken dat het spel begint. ~~Daar~~ Voor alle voorzichtigheid heeft hij nog maar niets tegen Kaatje verteld.

In de Meel is Kaatje thuis gebleven bij haar moeder. Meeder begrijpt het wel. Als zij niet met Goort mag gaan blijft ze liever thuis en in haar hart heeft ze allang partij gekozen voor haar dochter. Maar Nelis, ja, och misschien komt alles nog wel in orde.

v Boer
De vrouwen zijn druk in de weer als de deur van den hert wild wordt opengegooid en een jongen binnentuimelt en voordat beider weten wat er gaande is klinkt een heldere jongensstem: "Nelis hè Keizer geschoten". Van den schrik bekomen lacht de boerin en steekt haar hand in haar rok om den knaap zeven stuiver te betalen. Ha... ha... Keizerin. Ze vindt het toch wel fijn. Maar eer het geld is overgereikt stormt een tweeden knaap binnen wringt zich tusschen beiden in en stottert hijgend: "Goort - Koning; Kaat - Koningin". Wat zullen ze nu krijgen? Wat zei die snaak? Kaatje K-o-n-i-n-g-i-n-?. Kaatjes mond blijft open. Maar de bode vindt dat het te lang duurt. Als direct een andere Jongen binnenkomt is het mis en hij dringt: "Boejebrood". Hij wordt nu naar den deel getrokken en het meisje dat nu begrijpt steekt den jongen tweemaal zeven stuivers toe met nog een paar lekkere pastoorsappels. Die Goort ...!

Op het Gildeterrein was men eerst een verrast; Dat had niemand verwacht: Goort van Exel ~~Koning!!!~~. 'n Ongetrouwde! Maar dan zijn daar de vrienden van Goort en het duurt niet lang of zij begrijpen. De harde boeren koppen begrijpen volkomen en zij staan direct aan den kant van Goort. Proficiat!! Als Goort op den nieuwen Keizer toestapt voet hij zich even beklemd. Hoe zal dat afloopen? Heeft hij niet te hoog gespeeld? Maar het valt mee. Nelis is blij met zijn Keizerschap en Goort mag deelen in die blijheid. Hij aanvaardt zijn gelukwensch. Och Goort is nog niet zoo'n kwaje en p... pienter.

Later.

door:
Leo Teresh

3.
Allen zijn vol vuur hun vriend te helpen en na een grondig bespreking gaan alle- zij in het donker naar huis.

't Is de tweede Zondag na St. Dionisius en dus Kermis. De tamboers hebben de Jonge Dekens naar het Gildehuis gebracht en na de H. Mis is het een gezellige drukte op het schuttersterrein. Thau is het hoogtepunt van den Kermis aangebroken: de vogels zullen worden neergeschoten. De Dekens, de Kapiteis, de oude Koningen, de Vendrighs allen zijn present en vol spanning. En onder de dorpe- lingen ziet men de meest vooraanstaande personen. ~~uti~~ Pastoor Johanr Gast, Baron Jan Diedrik van Tuijll van Serroskerken, de notaris Hendrikus Markwantius Freher, de Rijksontvanger Pieter Verschaaff, de ontvanger tevens heelmester Ernou, van Moorsel secretaris van Heeze, Someren en Leende tevens schrijver bij den Notaris. De veldwachter Gijbert Branten houdt een oogje in het zeil; in de herberg van Antje en van Joost van Oers kan het er op zulke dagen wel eens minder zacht naar toe gaan. En niet te vergeten de school- jeugd. Zeven stuivers is een heel bedrag voor het Boojebrood-loopen het is de zaak de eerste te zijn. Het is een bonte mengeling en bij Goort en zijn jongens stijgt de spanning. ~~Daar geeft de tamboer het teeken dat het spel begint~~

voor alle voorzichtigheid hoert hij nog maar niets tegen Kaatje verteld.

In de Meel is Kaatje thuis gebleven bij haar moeder. Meeder begrijpt het wel. Als zij niet met Goort mag gaan blijft ze liever thuis en in haar hart heeft ze allang partij gekozen voor haar dochter. Maar Nelis, ja, och misschien komt alles nog wel in orde.

v Boer
De vrouwen zijn druk in de weer als de deur van den hert wild wordt opengegooid en een jongen binnentuimelt en voordat beider weten wat er gaande is klinkt een heldere jongensstem: "Nelis hē Keizer geschoten" ~~hē~~ Van den schrik bekomen lacht de boerin en steekt haar hand in haar rok om den knaap zeven stuiver te betalen. Ha... ha... Keizerin. Ze vindt het toch wel fijn. Maar eer het geld is overgereikt stort een tweede knaap binnen wringt zich tusschen beiden in en stottert hijgend: "Goort - Koning; Kaat - Koningin" Wat zullen se nu krijgen? Wat zei die snaak? Kaatje K-o-n-i-n-g-i-n-? Kaatjes mond blijft open. Maar de bode vindt dat het te lang duurt. Als direct een andere Jongen binnenkomt is het mis en hij dringt: "Boojebrood". Hij wordt nu naar den deel getrokken en het meisje dat nu begrijpt steekt den jongen tweemaal zeven stuivers toe met nog een paar lekkere pastoorsappels. Die Goort ...!

Op het Gildeterrein was men eerst een verrast; Dat had niemand verwacht: Goort van Exel ~~Koning!!!~~. 'n Ongetrouwde! Maar dan zijn daar de vrienden van Goort en het duurt niet lang of zij begrijpen. De harde boeren koppen begrijpen volkomen en zij staan direct aan den kant van Goort. Proficiat!! Als Goort op den nieuwen Keizer toestapt voet hij zich even beklemd. Hoe zal dat afloopen? Heeft hij niet te hoog gespeeld? Maar het valt mee. Nelis is blij met zijn Keizerschap en Goort mag delen in die blijheid. Hij aanvaart zijn gelukwensch. Och Goort is nog niet zoo'n kwaje en p... pienter.

Later.

Later in het Guldehuis zitten de Keizer, de Keizerin, de Koning en de Koningin met blijde gezichten ~~in~~ het- bij elkander. Schutsbier is rijkelijk voorhanden - het gebruik van de witte roede is niet noodig geweest. Vroolijk harmonikamuziek brengt ieder in een prettige stemming. 's Avonds brengt Goort zijn meisje naar huis; beiden zijn dolgelukkig en bij het klotvuur blijft hij nog lang met Nelis buurten.

Op den trouwdag komen beide Gilden ter eer van het jonge paar vendelen. Goort trakteert en hangt aan den Koningsmantel een nieuw schild. Geen koperen zoals de Koperen Koning deed, maar een zilveren met een trekkenden os erop.

door:
Leo Terest
